07.10.2015

AJANKOHTAISET TYÖSUOJELUASIAT EDUSKUNNAN TYÖELÄMÄ- JA TASA-ARVOVALIOKUNNALLE 6.10.2015

Uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan 3 artiklassa on määräykset siitä että kaikilla työntekijöillä on oikeus turvallisiin ja terveellisiin työoloihin (valtiosopimukset 80/2002). Euroopan unioni tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa mm. työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi. ILO:n yleissopimukset (erit. nro 81) velvoittaa ja ohjaa työsuojeluvalvontaa. Suomen perustuslain mukaan julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta.

Työpaikalla työnantaja vastaa siitä, että työntekijällä on edellytykset työskennellä turvallisesti ja terveellisesti. Turvallisen ja terveellisen työympäristön ylläpitäminen ja kehittäminen vaatii työpaikoilta jatkuvaa työtä. Suomessa on vahva perinne työturvallisuuden kehittämisestä ja pitkäjänteisen työn tuloksena työtapaturmien ja ammattitautien määrät ovat olleen laskussa. Toisaalta fyysistä kuormitusta ja siitä aiheutuvia työstä poissaoloja esiintyy edelleen paljon. Työhyvinvointiin liittyvien tekijöiden kuten psykososiaalisen kuormituksen merkitys on kasvamassa. Työn ja työelämän muuttuessa ja monimuotoistuessa kohdataan myös uusia haasteita. Prosessien monimutkaistuessa ja erilaisten työn teon muotojen yleistyessä vastuiden jakautumisen määrittely on usein haastavaa.

Työympäristön ja työhyvinvoinnin linjauksissa vuoteen 2020 on terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta asetettu seuraavat tavoitteet (vuoteen 2010 verrattuna):

- Ammattitautien määrä vähenee 10 %
- Työpaikkatapaturmien taajuus alenee 25 %
- Työn aiheuttama haitallinen kuormitus vähenee
    - Koettu fyysinen kuormitus vähenee 20 %
    - Koettu psyykkinen kuormitus vähenee 20 %

Sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosastolla valmistellaan työsuojelulainsäädäntöä, ohjeistetaan ja seurataan säädösten toimeenpanoa sekä valmistellaan EU-säädöksien soveltamisesta annettavia selvityksiä. Työsuojeluosastolla valmistellaan, arvioidaan ja seurataan työsuojelua ja työhyvinvointia käsitteleviä strategioita ja toimintapoliittisia linjauksia sekä koordinoidaan työhyvinvointiin liittyvää kehittämistoimintaa. Lisäksi työsuojeluosasto ohjaa työsuojeluvalvontaa.

Työsuojelulainsäädäntö ja sen valmistelu

- Työsuojelua koskevien säädösten ydin muodostuu työntekijöiden fyysisen ja henkisen terveyden suojelua koskevista säännöksistä. Työsuojelua koskevaan lainsäädäntöön kuuluu myös mm. työaikaa ja tietyssä laajuudessa muita työsuhteen ehtoja sekä työelämän yhdenvertaisuutta koskevat säännökset, joiden valmistelu kuuluu TEM:n toimialaan.
- Työsuojelulainsäädännön valmistelussa noudatetaan kolmikantaperiaatetta. Työturvallisuussäännöksiä valmisteleva neuvottelukunta on keskeinen toimija.
- Keskeiset työsuojelua koskevat lait on uudistettu 2000-luvulla ja ne ovat edelleen käypää lainsäädäntöä. Työsuojelusäädökset ovat suurelta osin asetustasoisia säädöksiä ja sen vuoksi työsuojelusäädöksiä ei niin usein tule eduskunnan tai sen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan käsiteltäväksi.
- Eduskuntaan on tulossa tänä syksynä panostajalain uudistamista koskeva esitys ja toivottavasti myös työsuojeluviranomaisten tiedonsaantioikeuksien laajentamista koskeva esitys.
- Normien purkamista koskevat tavoitteet työsuojelusäädösten kannalta; sidosryhmien taholta ei ole esitetty, että työsuojelulainsäädäntö aiheuttaisi haitallista sääntelytaakkaa. Sen sijaan

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi

Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709

e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

on esitetty, että pitäisi katsoa, kuinka näitä säädöksiä tulkitaan. Työsuojeluosastolla on tämän johdosta annettu valvontaohjeita, joilla yhdenmukaistetaan säädösten valvontaa.
- EU:ssa toteutettiin työsuojeludirektiivien arviointi, jonka mukaan EU:n työsuojelulainsäädännön nykyinen rakenne on toimiva.

Työsuojelun ja työhyvinvoinnin kehittäminen
- Työelämän tietoisuutta työturvallisuus- ja työterveysasioiden merkityksestä vahvistetaan mm. viestintätoimenpiteillä ja laskelmilla, esimerkkinä julkaisemalla menetetyn työpanoksen kustannuksia koskevat laskelmat.
- Työsuojelua ja työhyvinvointia kehitetään tuottamalla tietoa ja analysoimalla työelämän muutoksia mm. laatimalla ja hankkimalla selvityksiä ja analyysejä työelämän nykytilasta sekä katsauksia tulevaisuudesta, esimerkkinä Työelämä 2025 -katsaus ja tiedon tuottaminen uusien teknologioiden ja työnteon tapojen tuomien riskien vähentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi. Näiden tarkoituksena on löytää tavoitteisiin hyviä polkuja ja ehkäistä huonot kehityssuunnat.
- Työ- ja työllistymiskykyä tuetaan erilaisilla ohjelmilla, esimerkiksi Osatyökykyiset työssä-ohjelmalla, työelämän haitallista koettua psykososiaalista kuormitusta vähentävällä ja psykososiaalisia voimavaroja lisäävällä toimenpidekokonaisuudella, Modernilla tapaturmaohjelmalla sekä poikkihallinnollisella yhteistyöllä työelämävalmiuksien ja inhimillisen pääoman lisäämiseksi.

Työsuojeluvalvonta
- Työsuojeluvalvonnalla pidennetään työuria, varmistetaan työsuhteen ehtojen noudattamista ja torjutaan harmaata taloutta. Työsuojeluvalvonnan tavoitteena on tukea työpaikan omaa turvallisuustoimintaa.
- Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa työsuojeluvalvontaa ja sitä toteuttavat aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet. Työsuojelun vastuualueet valvovat työsuojelulainsäädäntöä ja muuta heidän valvottavakseen määrättyä lainsäädäntöä.
- Työsuojeluvalvonnan runkosuunnitelma 2016-2019 on työsuojeluvalvonnan strategia-asiakirja, jossa työsuojeluvalvonnan tekeminen on linjattu em. yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Keskeistä kaudella 2016-2019 on
    - kohdentaa valvontaa pääsääntöisesti riskiperusteisesti yhteiseen analyysiin perustuen
    - valvoa työpaikkoja riittävästi
    - varmistaa työpaikan edellytykset työterveys- ja turvallisuusasioiden hallitsemiseksi sekä valvoa psykososiaalista kuormitusta kaikilla toimialoilla
    - käyttää kohdeherkkiä vaikutuksia aikaansaavia ja yhtenäisiä toimintatapoja sekä valvontaotteita ja -menetelmiä
    - vastata kattavasti kaikilta toimialoilta ja työpaikoilta tulevaan asiakaskysyntään sovittuja toimitus- ja saatavuusaikoja noudattaen.
- Työsuojeluvalvonnan tuottavuutta parannetaan digitalisoimalla toimintatapoja mm. työsuojeluhallinnon valvontatietojärjestelmällä sekä kehittämällä suunnittelun ja analyysin menettelyjä. Lisäksi työsuojelun vastuualueille osoitetut erikoistumistehtävät lisäävät toiminnan yhdenmukaisuutta ja parantavat asiakkaiden saamaa palvelua.

Lisätietoja
STM / Työsuojeluosasto Ylijohtaja Leo Suomaa (leo.suomaa@stm.fi, 02951 63449)
Valvontajohtaja Raimo Antila (raimo.antila@stm.fi, 02951 63094)